

добробут народу України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Загорський В. С. Індикатори стійкого розвитку еколого-економічної системи / В. С. Загорський, Є. М. Борщук // Вісник економічної науки України. – 2007. – № 2. – С. 45 – 49.
3. Хлобистов Є. В. Вдосконалення системи фінансування природоохоронних проєктів / Є. В. Хлобистов // Регіональна економіка. – 2003. – № 4. – С. 203 – 212.
4. Гетьман А. П. Екологічна функція держави в сучасних глобалізаційних процесах / А. П. Гетьман // Проблеми законності. – 2015. – № 4. – С. 145 – 153 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://plaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/04/145-153.pdf>

Студент 1-го курсу ННІ№2 НАВС

Івчук Юлія Вадимівна

ПРАВОВИЙ КОНСЕНСУС: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ВИДИ

Консенсус є найважливішим явищем в системі українського права. Він орієнтує суб'єктів на регуляцію суспільних відносин, сприяє збереженню і захисту досягнутої згоди, а в випадку його порушення встановлює порядок відновлення порушених домовленостей.

Адже саме правовий консенсус, безсумнівно, представляє як науковий так і практичний інтерес, оскільки вирішення існуючих проблем є неможливими без використання принципів даного інституту.[2, с. 3]

Актуальність даної теми також проявляється у зв'язку з автономізацією галузей національного законодавства, що проявляється у доктринальних проблемах розуміння однорідних правових феноменів, що знайшли застосування у різних галузях прав

Консенсус – це часткова узгодженість дій або іншими словами схожа спрямованість дій і думок між двома і більше людьми. Ще консенсус можна охарактеризувати як метод прийняття рішень, у разі якщо в думках обох і більше сторін немає принципової відмінності та заперечення; загальна думка, до якої прийшли під час спільного обговорення.[4]

Консенсус може бути юридичним, політичним і соціальним. Юристи під консенсусом розуміють метод розробки і прийняття міжнародних правових актів. В політиці це поняття має на увазі згоду на підставі того, що є більш прийнятним для суспільства в цілому. Нерідко в політичній сфері конфлікти вирішуються саме приходом до консенсусу. [4]

Тому, юридичний консенсус – це спосіб вироблення і прийняття рішень, норм, актів, який спирається на два головні принципи:

а) підтримка акта, норми більшістю тих, хто її сформулював;

б) відсутність принципових заперечень щодо прийняття рішення з боку навіть одного з учасників процесу.[3, с. 167-168] Консенсус також сприяє формуванню нового юридичного мислення, що відображає кардинальні зміни соціально-правових реалій. По суті, конфлікт і консенсус є двома важливими і взаємопов'язаними характеристиками будь-якої правової системи; юридична політика починається там, вважає В. Кудрявцев, де мають місце соціально-правові конфлікти. Водночас, можна стверджувати, що юридичний консенсус є найважливішою технологією правової політики (разом із приписом і примусом), яка тісно пов'язана з сучасним рівнем праворозуміння, теорією закону і технікою нормотворчості. Однак, утвердження консенсусу як провідного методу прийняття правових рішень вимагає значного часу і досвіду, особливо за специфічних умов нерозвинутої юридичної техніки, низької парламентської культури чи настанов на силові засоби усунення конфлікту. [6, с.20]

Орієнтирами консенсуального вирішення суперечливих питань є необхідність суворого додержання норм, передусім правових, за умов обмеження чи недопущення застосування примусу. [5, с.317]

Однак теоретичних обґрунтувань даного явища в юридичній літературі немає. У зв'язку з цим робиться спроба з загальнотеоретичних позицій дати узагальнююче поняття

правового консенсусу, показати його характерні риси і ознаки; здійснити видовий аналіз правового консенсусу; показати його роль в правореалізаційній механізмі на прикладі різних галузей права, а також його значущість в практиці прийняття державно - правових рішень і т.д.[4]

Є такі ознаки категорії « консенсус» ,як загальносоціального явища ,що характеризується наступними положеннями :

1.Наявність згоди учасників щодо встановлення угоди- консенсусу

2.Саме консенсус є остаточним засобом упорядкування конфлікту за допомогою застосування поступок

3.Він базується на цілісно-орієнтаційній сфері буття всіх суб'єктів. А його зміст реалізується за допомогою сукупності засобів, спрямованих на досягнення результату.

4.Він спрямований на досягнення взаємовигідних результатів, загальної мети,тощо.

Щодо характерних ознак, є доцільним виокремити наступні :

1.Саме правовий консенсус ефективним засобом упорядкування правових (юридичних) конфліктів

2.Він є невід'ємною умовою будь-якої двосторонньої угоди у державах з демократичним ладом.

3.Є однією із засад функціонування демократичного режиму.[1]

Слід зазначити, що стан правового консенсусу поряд із наявністю широкого аспекту варіантів процедурного оформлення порядку його досягнення, є ознакою демократичності режиму.

Хотілось би зазначити, що існують як види так і форми правового консенсусу. Однак, зазвичай відбувається ототожнення зазначених аспектів визначення правового феномену.[2, с. 50]

На мою думку найкращим визначенням є « форма правового консенсусу». А все тому ,що він ,так би мовити, здійснює логічний наголос на виокремленні членів цього поділу.

Відповідно до цього право й закон можна розглядати з позицій досягнення юридичного консенсусу в суспільстві. Адже, на мою думку , саме узгодження інтересів становить базову основу для верховенства закону в ієрархії правової системи й сприятливі умови для всієї наступної правової діяльності держави.

Різке соціальне розшарування суспільства, вимушена міграція, високий рівень безробіття ,тероризм, втрата довіри до влади ,корупція – основні передумови протистояння особистості ,суспільства і держави в наші дні[2, 7 с.]

З правовим консенсусом ми зустрічаємось у різних галузях права :

- Цивільне право ;
- Сімейне право ;
- Трудове право;
- Цивільно-процесуальне право;
- Кримінально-процесуальне право; [1]

Інститут правового консенсусу є родовою юридичною категорією ,яка об'єднує усі правові форми згоди. А саме досягнення правового консенсусу відбувається шляхом формування і прийняття рішень ,узгодження умов, побажань учасників правових відносин . Правовий консенсус виступає як основна умова правомірності досягнутих домовленостей.

Він тягне за собою юридичні наслідки ,адже результатом узгодження є покладання на них обов'язків. Порушення правового консенсусу є підставою для юридичної відповідальності учасників відносин.[2, 60 с.]

Можливість досягнення правового консенсусу визначається наявністю чітко визначених ,несуперечливих правових механізмів ,закріплених правовою системою держави.

Практичне втілення правового консенсусу представляє собою врегульовані консенсуальними нормами різних галузей права ,суспільні відносини ,які пов'язані з досягненням суб'єктами правової згоди ,спрямованого на задоволення виникаючих у них потреб.[2, 40 с.]

Даний феномен спрямований на пошук досягання взаємоприйнятого результату

досягається шляхом узгодження воель правоздатністю учасників процесу.

Метою даного інституту є задоволення прав і законних інтересів суб'єктів, підвищення легітимності прийнятих рішень, а також вирішення правових конфліктів .

Адже саме правова згода реалізується за допомогою консенсуальних правовідносин і породжує юридичні наслідки[2, 35 с.]

У сучасному українському законодавстві правовий консенсус реалізується у двох основних значеннях :

- як юридична процедура
- як результат досягнутої згоди ,форми якого чітко регламентовані нормами права

Отже, правовий консенсус знаходить своє формальне вираження практично у всіх галузях права .

Правовий консенсус можна поділити ,за способами упорядкування на: такий, що досягається *імперативним* методом регулювання правових відносин і таким ,що досягається *диспозитивним* методом регулювання правових відносин[2, с. 24]

Правовий консенсус ,заснований на *диспозитивному* регулюванні,опосередковується застосуванням уповноважуючих норм до учасників правових відносин.

Тому саме завдяки цьому досягається узгодження їх воель та правових інтересів на основі взаємних поступок та досягнення згоди.

Другим різновидом правового консенсусу в рамках цієї класифікації є правовий консенсус, що заснований на *імперативному* регулюванні . Зазначений вид правового консенсусу все ширше використовується у сфері публічно-правових відносин .[2, 11 с.]

Отже, я вважаю, що вивчення правового консенсусу дозволить нам поглянути на право та правову політику не позиції конфлікту, а з точки зору злагодженої взаємодії, єдиної цілі та співпраці.

На превеликий жаль, розуміння важливості даного інституту правового консенсусу відбувається дуже повільно. Адже зрозуміло всім, що для розвитку нашої унітарної країни необхідно широке використання принципів даного інституту. Так як рівень розвитку правового консенсусу відображає рівень розвитку суспільства в цілому.

Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок ,що правовий консенсус – це засіб упорядкування правового(юридичного) конфлікту , і він заснований на компромісі та взаємопоступках учасників цього конфлікту (суспільних відносин) , метою і функціонуванням якого є стан суспільної згоди і закріплення демократичних цінностей у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Правовий консенсус [Електронний ресурс]. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/222098.html>.
2. Кожокар І. П. Правовой консенсус:общетеоретический анализ : дис. канд. юр. наук / Кожокар Игорь Петрович – Саратов, 2006. – 200 с.
3. Скібіцька Л. І. Конфліктологія/ Поняття про консенсус / Л. І. Скібіцька. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 384 с.
4. Дадак О. Що таке консенсус [Електронний ресурс] / Олександр Дадак. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.oleksandrdaak.com/interesting/scho-take-konsensus.html>.
5. Кудрявцев В. Н. Юридическая конфликтология / В. Н. Кудрявцев. – Москва, 1995. – 317 с. – (Институт государства и права РАН)
6. Герасіна Л. М. Консенсус як стратегія примирення в політико-правових конфліктах : дис. докт. соц. наук / Герасіна Л. М. – Харків, 2006. – 24 с.

Здобувач кафедри історії держави та права НАВС

Капічон Ольга Григорівна

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК КОНСОЛІДУЮЧИЙ ФАКТОР УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ